Ann. VIII. ROMAE, Kal. Decembribus MDCCCCV. Num. XII.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

SEMEL IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum,* est: in Italia Libellarum 4,80; ubique extra Italiam Lib. 6,25; Doll. 1,25; Sch. 5; M. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in commentarii operculo Lib. 0.10 pro *unoquoque centimetro quadrato.*

Cuncta mittantur ad* ARISTIDEM LEONORI *equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA		IN ANGLIA	IN GERMANIA	IN CANADA
Apud GEBETHNER ET WOLF	Apud "KRONIKA RODZINNA"	Apud BURNS AND OATES	Apud FRIDERICUM PUSTET S. Sed. Ap. et S. Rit. Congr. Typ.	Apud LIBRAIRIE GRANGER FRÈRES
VARSAVIAE POLONORUM Rakowskie Przedmiescie, 15.	VARSAVIAE POLONORUM Krakowskie Przedmiescie, 6.	LONDON W. 28, Orchard Street.	RATISBONAE in BAVARIA.	MONTREAL 1699, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

ROMAE

EX OFFICINA *PACIS*, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MDCCCCV

SOCIIS MONITUM.

Sociis pluribus morem gerentes Idib. Novembr. an. MDCCCCII apud Commentarii *Vox Urbis* administratorem officium instituimus quod de negotiis Ecclesiasticis esset; de expediendis scilicet rationibus omnibus, quae apud Romanae Ecclesiae « Congregationes » aguntur.

Itaque si quis procuratione nostra uti velit, profecto temperantiam in pretio, studium atque alacritatem in opere inveniet.

Ann. VIII. ROMAE, Kal. Decembribus MDCCCCV. Num. XII.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS: In Italia: Lib. 4,80 — Ubique extra Italiam: Lib. 6,25, Doll. 1,25, Sch. 5, M. 5, Rubl. 3, Coron. 6,25

SEMEL IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR: ARISTIDES LEONORI, eques. ROMAE - Via Alessandrina, 87.

IOANNES BAPTISTA GANDINO.

De Nestore latinarum litterarum, de homine pio, modesto item ac doctissimo, de magistro mira sollicitudine insigni, qui an. MDCCCXXVII Braydae, in oppido Pedemontanae regionis, natus, Bononiae, ubi iam quadraginta et quinque annos in athenaeo docebat, XVII kal. Decembr. cursum longae vitae absolvit, non hodie, luctu ob eius mortem oppressi, fuse dicemus.

Nonnulla tamen de viro commemorabimus, qui, re familiari satis dives, maiorum more, non hinc vitae commoda et solacia quaesivit, sed totus in studia liberorumque ac discipulorum institutionem intentus, inde delectationes omnes haurire solitus est. Honores itaque non quidem spernebat, sed minime sectabatur; quo factum est ut quum collegae discipulique iubilarem initi eius magisterii annum vellent celebrare, ipse pro viribus obstiterit ne scholae fines, quasi domesticae alterius parietis, sollemnia praetergrederentur. Contra quae inexhausta in eo sollicitudo quum de celeberrimo illo Bononiensi athenaeo saecularia recurrerunt! Haec humanitate omni dignissima ita instruxit, ut quum, hortantibus omnibus, eius vox in magno doctorum concilio, qui undique terrarum convenerant, idiomate illo magnifice insonuit, quod humanum civilemque cultum in omnem terram provexerat, talis facta fuerit latinitatis fascinatio, quam omnes perferre, nec quisquam, a re licet alienus, repercutere valuerit.

Nil igitur mirum quod vir coleretur et observaretur ubique, eiusque tum verbis, tum scriptis docendi ratio quasi imperandi ius ac potestatem facile obtinuerit, eosque fructus effuderit, quos, in Italia praesertim, latinae litterae ad scientiae pervestigationem ac perinde ad artis praecepta accomodatae abunde testantur. Ipse enim primus, Germanorum analysim cum innato Italorum ad latinitatem sensu apprime coniunxit, atque eos de latina elocutione, sub exercitationum specie, confecit libros, quos aetas nulla in oblivionem adducet.

Non tamen magna, quae de re moliebatur, omnia est assequutus; subtiliorum enim cognitionum frequentissimum hodiernum usum non modo latina oratione et eloquio, prouti in votis habebat, confirmatum haud vidit, quin imo passim quasi ineptias rem despici; vidit ac doluit, quemadmodum ipsis nobis qui scribimus, laudibus *Vocem Urbis* non semel prosequutus, haerentemque animum nostrum confirmans, aperte declaravit.

Magistri verba quasi oraculum assumpsimus: iuvat eius Manibus heic hodie renovare promissum, nos, dum perferant vires, in suscepto consilio constanti erectoque animo perstituros!

I. F.

EX RUSSORUM SEDITIONIBUS

QUAEDAM COGITATE INFERUNTUR.

Dum scribimus, dumque citissimo cursu Russorum fata ruunt, nova quoque Europaeis gentibus tempora maturantur.

Non aliter, saeculi XIX sub ortu, Gallica seditio germina novissimae historiae non terris tantum nostris, sed et Americanis praecipue gentibus, et postremo novissimis colonis in Africa, in Australia, in Asia praebebat.

Similitudo vero eosdem non facit eventus. Mutata enim circum omnium populorum re publica, alii effectus tum ipsa in Russia, tum per propinquas gentes parantur. Iamque Nicolai Caesaris edictum de legifera potestate tradenda populo finitimos terruit Turcas, Austrosque funditus commovit; isti ne suffragium dilatare et vulgare nimis, illi ne libertatem male perdomitae plebi concedere cogantur. At quum Gallica fervebat seditio alii omnino metus populorum erant, suisque capitibus reges omnes timebant Gallicisque incursionibus nutare iam coronam sibi quisque suam credebat.

Postremo varia omnino populi indoles, varium genus, varia compositio, varia imperii magnitudo, varii hinc regum, inde populi vel exercitus animi, varios maturant effectus. Una Gallia paene erat tum origine, tum lingua, tum historia; populus unus angustior terra; facilis communio provinciarum; ideoque concors seditio fuit, ita ut quae Parisiis agebantur, ea agi ubique Galliarum viderentur, si Britannos excipias, quorum pars magna contra rempublicam insurrexere. Ceterum tum regi, tum praefectis militiarum, tum optimatibus nutantes animi fuere, discordes, ac plerumque imbecilli, neque adversus perduelles quisquam fuit, qui arma ferre regemque tueri auderet. Cuius itaque quum sumptum est supplicium, ad effraena omnia plebs corruit, quousque ruina ipsa sua quum paene opprimeretur, scelestissimos homines enecari oportuit atque ad pacis consilia redire, tandemque viro fortissimo Napoleonio tradere imperium, qui civilem restituit vitam.

At Russicum per imperium latissimum et paene immane triginta et amplius gentes vivunt, quas in unum cogere, iisdem cohibere legibus paene impossibile apparet: Moscovitas, Polonos, Lituanos, Tartaros, Groelandenses, Armenos, Kurdos, Sinenses ipsos; neque tradi respublica potest dato suffragio barbaris paene gentibus, quibus ignota prope omnis humanitas est.

Sociis et lectoribus

Commentarii nostri humanissimis.

Novo superveniente anno, quem VIII *Vox Urbis* inscribere gloriatur, non quidem, uti plerumque assolet, nova et magnifica promittemus; non enim sociis et lectoribus, qui constanter in itinere, neque eodem brevi atque expedito, nos comitati sunt, magniloquis verbis temerariisque promissionibus illudere opus est nobis, sed tantum ea adnotare quae in eorum veram utilitatem adducere constituimus.

Vox Urbis itaque in annum MDCCCCV ea erit, quam socii voluerunt: commentarium menstruum, qui non unum Urbis augustae matris sermonem, sed omnem cultum et humanitatem referat, eaque omnia quae inde, veluti ex radiationis centro, animos usque a longissimis orbis partibus amice cum genitricis animo coniungere valeant. Disputationes igitur, quae plerosque populos aliquo modo attingant, a publica re ad bonas artes, a litteris ad historias, a philosophicis ad sociales quaestiones suum locum apud nos hoc etiam anno invenient, atque simul nuncii, significationes, et documenta, quae tum circa catholicam rem, quam tueri gloriamur, tum circa eventus peculiari nota dignos, in varietate quamquam, *simplex dumtaxat et unum* opus reddant nostrum.

Sed aliud quoque expediemus, quod non paucorum sociorum desiderium explebit; articulos scilicet in quibus, quasi in parva tabula, simplici eoque facili stylo, descriptionibus, narratiunculis, dialogis, argumenta vitae maxime communia tractentur, unde liceat colloquia latine inire atque alere. Ita finem illum supremum, ut latinus sermo universalis, prouti dicunt, reducatur, non modo obliviscemur, imo etiam propius prospiciemus.

* * *

Maiora vero comparavit administrator; qui non modo immutatum reliquit pretium subnotationis, quod est in Italia lib. 4, 80; ubique extra Italiam lib. 6, 25 (doll. 1, 25; sch. 5; march. 5; rubl. 3; cor. 6, 25); sed ad magis magisque commentarium vulgandum curis creditum suis rationes vere favorabiles cavit, quae sequuntur:

Si quis socios novos duos comparaverit, pretiumque eorum subnotationis miserit, subnotationem gratis omnino sibi habebit; eoque bono gauderi poterit ipse subnotator novus, qui, sua vice, eadem gesserit. Quum iste scilicet socios alios duos nobis acquisiverit, facultas ei erit non duorum pretium, sed unius tantum mittendi, atque alterum faciendi suum, ut pretio pro subnotatione iam ante misso sese resarciat. Neque eum pudor teneat novos subnotatores de favore ipsi concesso aliquo modo certiores futuros: hi enim receptionis schedulam, veluti si pecuniam directe per se miserint, regulariter accipient. Haec una conditio, ut novi hi subnotatores intra menses duos, a propria cuiusque subnotatione decurrentes, requirantur, utque omnia ad Aristidem Leonori equitem (Romam in Italia, *via Alessandrina, 87*) recto tramite mittantur.

* * *

Quid plura?... Plura tamen administrator concedere sociis voluit, eaque paene incredibilia; id enim effecit, ut *VOX URBIS* **socii e loco domicilii sui in Urbem, atque inde in domicilium suum reverti gratuito possent.** Id iis paratum est — bibliopolis, uti patet, exceptis — qui ante Iulium mensem an. MDCCCCV sexaginta novas subnotationes collegerint earumque pretium integrum ad administrationem miserint. Societati itinerum notissimae Cook et Son munus commissum; ea, ubi primum a nobis certior facta erit, epistolarum commercium cum socio inibit, omniaque disponet ut is nullo impendio ab *Europae* loco ubi vivit Romam usque, atque Roma in domum suam, secunda, prouti vocant, ferriveharum classi usus, iter aggrediatur. Estne difficile nimis sexaginta socios novos comparari? En rursus benigne succurrit administrator: qui triginta tantum collegerit, dimidiatum pretium itineris habebit.

* * *

Sunt tamen qui eiusmodi curas negligent: num his praemium nullum erit? Atqui erit sociis omnibus, qui ante expletum Februarium mensem an. MDCCCCV debitum solverint suum; idque, more nostro, pulcherrimum: **imago** ***heliotypice*** expressa metr. 0,32 × 0,45 **Pium X Pontificem referens sacris ad solemnia indumentis ornatum atque benedicentem.** — Quod si denique socius tabulam illam maluerit metr. 0,22 × 0,45 iam in nostrum commodum unice superiore anno desumptam, ac Pontificiam dominationis auspicationem referentem a Pio PP. IX an. MDCCCXLVI peractam, quum exemplaria nonnulla apud nos sint adhuc, eam requirat, nosque, donec possibile erit, ei morem geremus.

* * *

Restat nunc ut sollicitudini nostrae sociorum favor in dies crescens respondeat.

Vox Urbis.

solum praeclari, beatique haberentur qui in iisdem praestarent. Quin animadversum est a summo viro Leonardo Salviati eo veteris litteraturae studium aliquando deferbuisse ut non contemnendi caeteroqui scriptores quum populari sermone uterentur, callide quodammodo latinis locutionibus scriptiones suas inficerent, ne frugi videlicet et ineptus suus ille labor videretur. Commenta et studia sua quaeque tulit dies. Diversi enim ferimur pro tempestatum varietate, et modo hic, modo illic iuvat eruditionis fructus. Contingit praeterea ut quum summus aliquis vir Spartam aliquam eleganter frequentarit ad eam vehementius trahantur hominum ingenia; praesertim si sit cum ingenti utilitate coniuncta. Egregiorum aetatis nostrae virorum in mathesi et in physicis inventa quis ignorat? His enim vero insigne additum genti et saeculo decus, iisque opibus locupletatae sunt severiores disciplinae, quas ne antiquorum quidem in coniectando sollertissimi post simul collatos tot hominum, tot ingeniorum labores polliceri sibi potuissent.

Non igitur aequalibus succenseo quod praestantiora, si superis placet, et utiliora cupide adeo sectentur; imo et ipse mihi gratulor me in tanta scientiarum luce versari. Unum contendo, iniquum esse et omnibus disciplinis exitiale has veluti otiosas litteras traducere perinde ac si nihil inde emolumenti, nihil venustatis sit hominibus accessurum. Atqui pulchrum est graece et latine scire, quin et maxime laetandum si haec studia floreant et vigeant auctoribus iis per quos renatae sunt litterae. Horresceret profecto, horresceret ingenium ni amoeniore politiorum litterarum cultu deliniretur, et in apricum proferri necesse fuit vetera Graecorum et Latii monumenta antequam ad hoc, quo tantopere delectamur, scientiarum decus ventum esset. Neminem sane vestrum latet A. O. primos Italorum, et Mediceam gentem praesertim cui tanta eruditae posteritatis cura, nil prius habuisse quam ut incorrupta antiquorum volumina manibus hominum tererentur et prius Etruscos latine et graece loqui didicisse quam Circino uti. Patet etiam ex historia quantum omnes gentes in omnibus artibus profecerint post graecas litteras per graecos homines capta Bysantio in Italiam illatas, qui in Etruria et apud Venetos ab Italis principibus honesto procul dubio et magnifico hospitio donati sunt. Sed haec quum nimis in aperto sint omittam; efficiam potius praeclare et utiliter in grammaticis investigationibus ingenium exerceri et si quid venustatis in litteris est, id totum ex veterum linguarum disciplina et grammatica diligentia pendere. Grammatici munus est verborum origines sectari, eorum usum ex constanti optimorum scriptorum consuetudine adsignare, postremo definire; qua demum ratione ex eorum potestate, positu, numero, varietate orationis qua omnes tenemur elegantia oriatur inquirere, et si quid sapit iisdem in scribendo, in loquendo uti. Quis porro dubitet utilius nusquam industriam hanc collocari quam in veterum scriptis? Est quidam, aperte dicam, exquisitior pulchritudinis sensus in litteratura afferendus, isque praestantissimus, cuius qui expers sit, probabilem in caeteris facultatibus navare operam queat, in litteratura non queat. Nitidam hic et venustam prorsus efficit orationem, hic luxuriantem nimis venam scite coërcet, hic attice castigat, urbana hic festivitate immortalium virorum quos antiquitas tulit scripta exhilarat. Hinc mira illa, ut obiter dicam, morum elegantia qua iucunde adeo in summorum virorum consuetudine afficimur, hinc impetus ille quo ad egregia quaevis feruntur, et contemptus quo ea omnia quae praestantissima non sint aspernantur et respuunt. Hac, credo, pulchritudine capti improbos tot potuerunt labores suscipere viri doctissimi, haec diu haerentes in linguarum studio sustinuit, effecitque profecto ut quidquid ex temporis iniuria reliquum esset, rudera, cippos, nummos, quidquid uno verbo ad veteris litteratura arcana pertineret, impensis, itineribus, laboribus studiose ubivis et curiose conquirerent.

Quid igitur grammaticis irascimur? Bossueti maiestas, Fenelonii suavitas, Buffonii varietas delectat? Scribendi virtutem e veteribus hausere viri immortales; aestum colorem, ornatum ex eorum assidua lectione sunt assecuti. Qui vero factum esset ut tot divitiis tam belle uterentur nisi grammaticorum industria post creberrimas temporum mutationes Demosthenis et Tullii sermo revixisset?

Dicam ne de criticae artis usu et praestantia quae in omni eruditione tam late patet? In hac enim plurimum valeat necesse est qui absolutissimus grammaticus audire velit. Toti nempe grammatici fuerunt Manutius, Lambinus, Muretus quum Codices conferrent et emendarent, in quorum recensione horas se saepius in uno alterove vocabulo deligendo haesisse, praeclari viri fatentur. Neque tamen a splendidiore litterarum cultu abhorrebat, et Muretus praesertim strenuus orator fuit et poëta elegantissimus. Varie igitur et vehementer eos impellebat pulchritudinis studium, sive in illo vigiliarum squallore delitescerent, sive quem fructum ex diuturnis meditationibus perceperant in concionibus et amicorum consuetudine afferrent. Hic monitos velim sedulitatis nostrae obtrectatores aliquid demum ornamenti inesse in ea disciplina quae a tam egregiis hominibus honestata est, et quae gravissimum praeterea complectitur religionis studium, si theologis maiorum gentium assentimur. Scio criticam virtutem ad acriora ingenia pertinere et naturae maxime deberi, sed eam facultatem maxime iuvat industria, in qua facultate qui plura viderit et comparaverit aliis praestare necesse est. Arbitror etiam ad hanc paullatim fingi posse adolescentum mentes modo a praeceptore erudiantur qui Bentleii et Hemsterhutii artem callens scriptores probe vertat et conferat, qui omnia styli arcana et varias linguarum rationes, quid cuique scriptori et aevo tribuendum sit expendat diligentissime.

Ad finem properat oratio et mihi durum admodum est integrum non esse adolescentes qui me quotidie audiunt in spem adducere se aliquando latini sermonis splendorem assecuturos. Recreor ego sane et magnopere recreor suavissimis Flaminii poëmatiis; Fracastorii et Sannazarii nitor et copia vere Romana et numquam deficiens, Bembi gravitas, et aurea tua carmina, modo Tibulli, modo Flacci leporibus adspersa, o Paule Melesigenii, nulli mortalium elegantia comparande, vehementer me rapiunt. Duo tamen deesse aiunt, quae maxime ad sermonem faciunt, superbissimum aurium iudicium, et consuetudinem. At primum ad pronunciationem et spiritus praesertim pertinet, quos post tot rerum conversiones immutari et obliterari penitus aequum est, alteri contentione, lectione argumentorum, quae a veteribus fuse et copiose pertractata sunt varietate suppletur; quid est igitur cur adeo desperandum nobis sit? Cur affirmare dubitabimus rectam latine scribendi rationem eosdem progressus habituram, quas caeterae philologiae partes? Ipse profecto quum Ernesti et Runchenii latinas lucubrationes in manus sumsissem facile conieci fore ut Germani aliquando in eam gloriae societatem se offerant pro qua cum Italia Hispani et Galli homines iampridem contendebant.

Invitus fere poëtas attigi; solent enim plerique nos acerbius perstringere quod eosdem tam sedulo legamus. At quid tandem peccarunt hominum suavissimi? Graviter mehercule de virtute, de voluptatum contemptu, de immortalitate animi, de caritate patriae poëtae scripsere, et quod philosophi persaepe ieiune, magnifice ipsi et numerose reddiderunt. At leves sunt et de se sentiunt superbe. Quid ni et improbi aliquando? Per me valeant sane inepti et mali poëtae, valeat semper genus hominum impotens et dicacissimum. Verum strenuam ubique poëtas litteris operam navasse, iisdemque aditum munivisse ad omnes gentes humanitatis expertes quis inficiabitur? Nam quod olim de Germanis aiebat Melancton, tum demum cum bonis litteris in gratiam rediisse quum primum versus scribere coeperunt, de omnibus gentibus affirmat laudatus Ioannes Augustus Ernesti philologus eximius. Cum scilicet exquisitior sit poëtarum ratio et eorum suavitas facilius ab hominibus intelligatur, qui felicem poëtarum copiam semel gustarunt, iis non poterat non invisa esse philosophorum aliorumque scriptorum qui tunc essent barbaries et ieiunitas. Assentatores, et acres, et maledicos esse non moror. Ut enim homines inveniuntur sane non invenusti qui potentiorum gratiae unice studentes modo haec, modo illa comminiscuntur, iocis, narrantiunculis, aliisque blandimentis, argute semper et lepide, improbe nonnumquam in conviviis, in coetibus versantur, sic Deus ille poëtarum aulico cuidam ingenio indulgens, varius semper et elegans flet, ridet, lascivit, blanditur et venustissime prorsus animos hominum pertentat.

Haec erant quae de litterarum nostrarum dignitate dicenda mihi videbantur in his temporis angustiis. Restat ut mihi et vobis gratuler, adolescentes optimi, quibus iisdem honestari datum est. Fuit enim tempus, neque antiqua commemoro, quum praeclara haec adolescentiae ornamenta crudeliter prorsus et barbare a nobis eriperentur. Pars tum calamitatis erat nil amplius eruditis auribus dignum audire et doctorum subsellia ab infantissimis hominibus occupari, qui quod horride, quod absurde, quod licenter a se dictum esset pro illustri, pro splendido traduci vellent. Tum exulabant suaviores musae, tunc sordidata iacuit eloquentia, et in illo litterarum luctu quid videre et audire nobis non contigit? At si summae ignaviae argumen-

Neque perpauca multitudo, quae vivit in urbibus tum doctorum, tum opificum, tum iuvenum in studia incumbentium Russicum populum constituit, neque publicas res possibile est regi paucorum consilio.

In Gallia itaque vidimus milites una cum populo admoventes manus ad turrim evertendam Bastiliae et una cum plebe regiam aulam aggredi. Haec Russi milites nunquam ausi sunt, ac, si paucos excipias, fideles passim Caesari suo oboediunt. Caesar vero et praefecti provinciarum acerrima voluntate et imperio cohibere tumultus, seditiosos repellere armis et igne non dubitant, et quocumque res poscit mittunt legiones et alas, tormenta atque classes, pugnamque in seditiosos homines gerunt acerrime.

Quinimo pugna haec, licet eam audiamus tot in urbibus exardescere, in Polonis primum, Varsaviae, mox prope maritima litora Odessae, Cronsdtatii, deinde praecipuis in urbibus Moskovia, Petropoli, Kurokii, haud tamen adeo late agitur, ut eam flagrare ubique per Russiam credamus, vel imperii decimam quamvis partem occupare.

Haec plane sinunt multis adhuc viribus Caesarem obsistere, haec satis docent quibus de causis suffragium populo de legibus ferendis Caesar huc usque negaverit, simulque explicant quomodo, post regium decretum, seditio adhuc non sileat. Nam sive Poloni, sive Finlandenses suae quisque gentis pro libertate arma sumpserunt; haec dum acrior pugna surgit et socialistarum turba non de iure suffragii potiundo, sed de divitiis diripiendis et de agris vi occupandis dimicat; dum odia hactenus cohibita flagrant contra ditiores cives Hebraeos atque Armenios, dum denique multa tum in clero, tum in populo, tum in militibus adhuc factio est, quae antiqua probet et Caesari intactum antiquum imperium servare velit, et de innovanda republica nihil intelligat.

Tanta profecto tria per saecula Caesaris auctoritas fecit, ut una valuerit tot ex gentibus et populis unam constituere rempublicam; et ubi latissimae regiones erant, variae linguae, dissitus cultus, discors relligio, origines multae, historia multiplex, eamdem tamen efficere in Caesarem atque in magistratus eius venerationem et obedientiam, eamdem militum mentem et fidelitatem et virtutem.

Itaque, quamvis tradita hodie libertate suffragii, non alias quam Lutetiae quondam, audiamus adhuc et Petropoli et alibi crescere civile bellum et tumultus, rem evasuram tamen iuxta Gallicae seditionis motus, nemo cordatus praevideat, dum omnes optimi concors auspicium fovemus, ut pax tot post miserrimas clades domi bellique acceptas infelici populo tandem restituatur, et, iuribus singularum gentium sanctis, omnium concordia redeat.

De veterum litterarum dignitate.

Caroli Boucheroni Oratio studiorum auguralis habita in Taurinensi lyceo IV Non. Decembres MDCCCV, post annos C nunc primum edita.

Clarus ille vir, atque doctus latinarum elegantiarum arbiter, Felix Ramorino, qui Florentiae latinas litteras tradit, nuper nobis suavissimum munus obtulit, quod nostris lectoribus citra invidiam festinanter communicamus.

De hoc ita scripsit *Subalpinus* noster, qui latinae eloquentiae historiam in archigymnasio Taurinensi apud nos exaravit: « Gratias in primis multas tibi, Ramorine, agimus nos equidem scriptis; plures, procul dubio, agent et illi qui mox elegantissimam Boucheroni orationem in *Voce Urbis* nunc primum edendam, suo munere, oculis usurpabunt. Boucheronus enim, latinorum scriptorum aetatis suae longe nobilissimus atque egregius antiquitatis vindex habitus, Augustae Taurinorum natus, latinas litteras et graecas in illo patrio lyceo et athenaeo tradidit, ac Subalpinorum animos, primum vel sub externo Gallorum dominatu et postea sub regibus Sabaudis, mirum in modum pervasit, eosque, ut ita dicam, sic finxit, ut acerrimum de litteris iudicium iisdem instillaret, nedum aures ad verissimum latini sermonis numerum adsuefaceret. Quo quidem fiebat ut omnes archigymnasii doctores, eius exemplum sequuti, in disciplinis tradendis elegantiore ratione latino sermone uterentur, atque Cicerone sibi unice proposito, ad eius elegantiam et magnificentiam proxime adsurgerent. Multi ex eius schola discipuli exierunt, qui aetate sua primos in litteris latinis se tulerunt; in quibus principem locum Thomas Vallaurius facile obtinet (1). Scio equidem hanc Orationem, specimen potius quam opus perfectum, nondum Carolum Boucheronum omnem referre, neque eius in dicendo robur, ac fulmineam illam verborum celeritatem, qua potissimum Taurinensis doctor omnibus commendaretur. Haec enim Oratio primam auctoris aetatem redolet, et magnum proximum scriptorem praenunciat. Namque nemo qui huius scriptoris volumina omnia legat, mirari et summis laudibus efferre desinit altissimam eius eruditionem, exquisitum pulchrarum rerum iudicium, laetum audaciusque orationis genus, ac Demosthenis vim et Ciceronis copiam maiestatemque feliciter expressam. Quae quum laetus in pectore memorem, novas in me sentio gratias clarissimo viro habendas, qui, omnibus praetermissis, nobis hoc suavissimum litterarum delicium concessit ».

En igitur Boucheroni Oratio:

ORNATE et graviter dicere, V. A. A. O. pulchrum est, et Oratorem evadere praeclarum, et qui in versandis affectibus praestitere, clarissimi inter mortales nullo non tempore sunt habiti. Quid enim non potuit eloquentia? Non hoc nomine appello eam dicendi rationem, quae leniter fluens in scriptionibus, et diligens magis quam strenua, venustate quadam sermonis et sententiarum acumine se praesertim tueatur, sed quae grandior et acrior in hortando vehemens, in insectando asperrima, misericordia, ira, pudore varie animos tangat, vertat quocumque. Praestantissima haec virtus fuit florentissimarum gentium postquam multum in caeteris artibus profecissent; erecti praeterea ingenii et ad optima instituti laus est, quippe quae non sine mentis magnitudine gignitur et alitur. Permagni igitur interest ad eam sedulo fingi adolescentum animos, et in pulcherrimo argumento versatus est qui anno proxime elapso eamdem laudavit collega meus, vir ornatissimus. At mihi tenuiores litteras profitenti, magis in earum commendatione adlaborandum esse intelligo, cum pro sua exilitate contemptores permultos sint nactae. Nostra scilicet diligentia, quantalacumque est in assequenda latini sermonis intelligentia et vi unice versatur, quo in conatu nequicquam adteri adolescentum ingenia sunt qui contendant. Verendum propterea mihi est, ne si parcus verborum sim, rei dignitati non satisfaciam, sin multa congeram, in levissimo studio extollendo nugari nonnullis videar.

Est hominum genus A. O. qui negent ullam esse in veterum linguarum eruditione utilitatem, vel si qua est, ullam poni laudabilem industriam in tam anxie et morose, ut facimus, veterum libris excutiendis. Operam nimirum nos ludere aiunt quum earum litterarum venustatem ostendere conamur, quas generosiores homines non indecore ignorare se profitentur. Hanc vero diligentiam, si aliquando usui esse potest, tum demum esse quum in vigentibus hominum linguis impenditur, ut illustris et ornata in aequalium consuetudine evadat oratio, quum tamen qui in hisce studiis consenuerint, ieiunos persaepe et horridos in quotidiano sermone se prodant. Miserum et turpe esse in verbis laborare. Non illis eloquentiae granditatem conflari; sententias oratorem sequi si videlicet polleat et ferveat, non si illud fastidium afferat verborum in Graeca levitate vix ferendum. Rident vero nos qui Graeci et Latini sermonis nitorem in tanta temporum longinquitate assequi speramus, et divite vena beare Latium, carmina, titulos, orationes latine scribendo. Sit igitur ut, quod olim clarissimis viris laudi fuit in multis nitescere, calumniae nunc omnino vertatur, quod nempe non attigissem, nisi ab hominibus haud absurdi ingenii quotidie proferretur. Unum addam eo invidiae adductum esse antiquitatis studium, ut quae veterum lucubrationes omnium doctorum consensu celebrantur, aetate ipsa fatiscere et defecisse quodammodo nonnulli existiment, et qui labor in iis illustrandis consumitur utilius alio et elegantius impendi ipsis videatur.

Quae si percrebresceret opinio, concideret profecto universum philologiae studium et nobilissima idcirco praecluderetur disciplina in qua tam honeste egregia quovis tempore se se exercuerunt ingenia. Non iam is sum A. O. qui artium quas profiteor contemptum odio vertam aetati nostrae. Fuit haec maiorum laus latinas, graecasque litteras ita adamasse ut ii

(1) Cfr. *Vox Urbis*, an. VI, n. XVII, XX, XXIII, XXIV.

sacramentum ut animalia viderent Dominum Iesum in praesepio! ».

Ceterum bovem stabulo adfuisse haud profecto videtur insolitum; asinum vero facile argui potest illum fuisse, cui Virgo Mater in itinere insedit; ita plane intelligitur traditio suavis et pia. Sed ea forte adiuncta Isaias praenunciaverat inquiens: « Cognovit bos possessorem suum et asinus praesepe Domini sui: Israel autem me non cognovit » (1); quamvis non de Nativitate Christi, sed de populi sui coecitate propheta potius loqueretur. Neque dissimile sonat illud Abacuc: ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ, scil: « In medio animantium cognosceris », quum verba haec male ex Hebraico textu lecta fuerint; ubi, iuxta « Vulgatam » intelligi debeat: « In medio annorum notum facies (opus tuum) ».

☼

Pastores autem circum erant advigilantes, quos angeli advocarunt ad specum, ubi invenerunt Infantem. Quot vero fuerint pastores et quomodo vocarentur non silent pariter piae traditiones. Sunt qui quatuor eos fuisse scripserint, eorumque nomina tradiderint Misael, Achecl, Stephanum, Cyriacum; illa Hebraica, haec autem Graeca. Neque id mirum, quum ipsis in Apostolorum actis celeberrimus inscribatur vir Hierosolymitanus nomine Στέφανος; sunt vero et Patres qui tres tantum ποιμένας adfuisse asserant.

Eos in regione sparsim advigilare Lucas scribit, turrisque, Sancti Hieronymi aetate, etiamtum supererat prope Bethlehem, cui nomen erat *Migdal Eder* (quod « turris ex grege » sonat) quam circum ferebantur pastores illi felicissimi consedisse. Quos imo ex oppido satis urbi propinquo oriundos traditio dixit, quos hodie Arabes *Beit Sahour* vocant. Eas per valles David rex, Iesse filius, adolescentulus greges et ipse ea in loca perduxerat, ubi tunc beati illi viri advigilabant φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτός.

Tertia autem vix inita vigilia, patuerunt caeli et coelestis spiritus advolavit, ut eos doceret natum in terris Dominum et locum indigitaret et invitaret ad visitandum. Tuncque agmen aligerum summa laetitia concinit hymnum: « Gloria in altissimis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis ».

Pastores itaque ad Bethlehem properarunt, natum viderunt, et... dona ne obtulerunt? Traditio id quoque affirmat, asserens Agno qui e caelis in terram descenderat ad peccata mundi tollenda, eos lanam ac lac ovium suarum donasse.

Hisce explicuit mysteriis nox illa inter omnes beatissima, quumque illucesceret dies et redirent ad mapalia sua pastores, oriens sol novus enatum hominum redemptorem visitavit.

Aliena vitia in oculis habemus; nostra a tergo sunt.
SENEC.

Dulcior et religiosa castigatio, quam blanda remissio.
S. AMBROS.

Historia non debet egredi veritatem, et honeste factis veritas sufficit.
PLIN. IUN.

(1) ISAIAS, I, 3.

In Christi Domini Nativitatem *

Quae nox beata vidit ortum, Bethlehae,
Deum Puellum, luce plus resplenduit
Meridianâ: tanta vel minoribus
Erupit astris claritas!
His stella, solis aemula,
Praeibat: apta dux Eois Regibus.

Insueta lux nido receptas evocat
Aves, docetque cantitare suavius;
Gens ipsa gryllorum novas pernicibus
Ducunt choreas cruscnlis,
« Io! — canentes — editus
Est Auctor Orbis, noster idem Conditor! »

Hibernus aër coeperat tepescere,
Tibique flores, Flos venuste Iesule,
Proferre laetos; coepit et mollescere
Durum tui grabatuli
Foenum, quod, instar cespitis
Sub te virentis, culcitellam praebuit.

Uvas et Engaddina tellus procreat
Repente maturas; tibique melleas,
Mellite Iesu, porrigit. Lectissimo
At tu racemo dulcior,
Qui, Botrus ipse, pectora
Mulces inebriasque divo nectare.

Iam nemini nemo nocet; communia
Cervus frequentat cum leone pascua;
Capella pardos ludit inter; laniger
Se grex amicis obiicit
Ursi lupique amplexibus,
Et experitur, nuper hostes, hospites.

Novata Tellus, Pontus, Aether: integra
Natura demum saecla sentit aurea
Sibi renata. Somnus ipse suscitat
Iucunda passim somnia
(Nec illa vana), prospera
Quae nuntiant oborta mundo tempora.

Tum forte Pastores, per arva Bethlehae,
Oves regebant. His repente Nuntius
Fit obviam supernus, astro clarior,
Qui: « Ne timete! — suscipit; —
Gaudete qui, Caelestibus
Pares, Dei cernetis ora cominus.

Hâc est beatâ nocte natus, Bethlehae,
Deus Redemptor, vota longa gentium;
Adite, quem licebit hoc agnoscere
Signo: Puellus, asperâ
Est involutus fasciâ,
Cavoque collocatus in praesepio ».

Dixit; statimque vasta turba Caelitum,
Illapsa terris, plaudit atque altissimo
Defert Deo, canore laeto, gloriam;
Defertque nobis, improbis
Dei Puelli fratribus,
Beata pacis, dum velimus, munera.

Haec inter, exsilire primùm gaudio
Coepêre Pastores: « Sodales! — denique
Compellat alter alterum — Quid desides
Hîc immoramur? Bethlehem!
Eamus usque Bethlehem,
Quo diva nos trahit Puelli gratia! »

Raptimque currunt, tactus ut venantium
Currit sagittâ cervus. In domunculam
Intrant Puelli, qui, Parentem virginem
Et virginem Nutritium
Locatus inter, advenis
Arridet, et risu beatos efficit.

Stupere tunc et ore aperto cerneres
Haerere mutos. Mox, loquelâ redditâ,
Centena quisque, dum madescit fletibus,
Et verba fundit dulcia
(Ut moris est amantibus),
Et vota gignit dulciora vocibus.

Portaverant minuta, quae pastoribus
Sunt dona: pressum lac et alba vellera;
Haec tradituri, molliore quo licet
Gradu propinquant lectulo.
Nec dona Iesus despicit,
Qui mulcet extensâ datores palmulâ.

Hâc comitate facta gens audentior,
Ut osculandum det venustum Filium
Rogant Parentem. Quanta basiatio
Tum facta! quot vestigiis
Impressa tunc, quot palmulis
Genisque mollibus beata suavia!

Posthaec avenâ, quam maritant vocibus,
Canunt, et accinit Maria, Caelitum
Choraga. Quos Puellus ut suavissimos
Audire cantus incipit:
« Ha! Ha! — (quod infantes solent) —
Ha! Ha! » reponit, et sopori traditur.

Qui fecit obdormire cantus Iesulum
His constitisse fertur aptis versibus;
Favete linguis, Audientes, carmina
Haec dum recanto; fingite
Et vos adesse cunulis,
Queis acquiescit pulcher ora Pusio:

« Delapse caelis, advola,
Sopor salubris! lassulo
Blandire iam Puellulo:
Veni, Sopor! nec tardipes.

Si me liceret munere
Fungi Soporis, indice
Quam mox amico clauderem
Tuas, Puelle, palpebras!

At si quietis indigum
Te vis amoris reddidit,
Certe quiesces, auspice
Amore si cantavero.

* Ex Italica cantiuncula, quam S. Alfonsus M. De Ligorio dialecto Neapolitana conscripsit.

tum fuit antiquorum volumina e manibus vestris evellere ne simul cum ingenio virtus adolesceret, praecellentis, procul dubio, et strenuae naturae Augustissimi Principis argumentum fuit tot illustribus conatibus effecisse ut ad omnigenam gloriam institueremini. Quid de te loquar, o praesentissimum belli et litterarum numen, potentissime, et invictissime princeps, quum tot eloquentissimi laudaverint, et omnibus praeterea laudibus virtus tua incredibilis adeo praestet? Utere virtute, utere felicitate. Narrabunt posteri tot populos tam brevi temporis spatio subactos, antiquissimum imperium quod aetas viderit eversum, reverentiam genti ad ultimos terrarum fines partam; te locupletatorem Gallici orbis, te statorem praedicabunt; mihi homini inexercitatissimo tibi gratias agere liceat, quod egregios quibus undique cingor adolescentes, lectissimum totius populi florem illustribus adeo viris commendaveris, quod homines doctrina, gratia, auctoritate, functis muneribus apud populares clarissimos iisdem praefeceris.

DE SACRA NOCTE IESU NATALI [1].

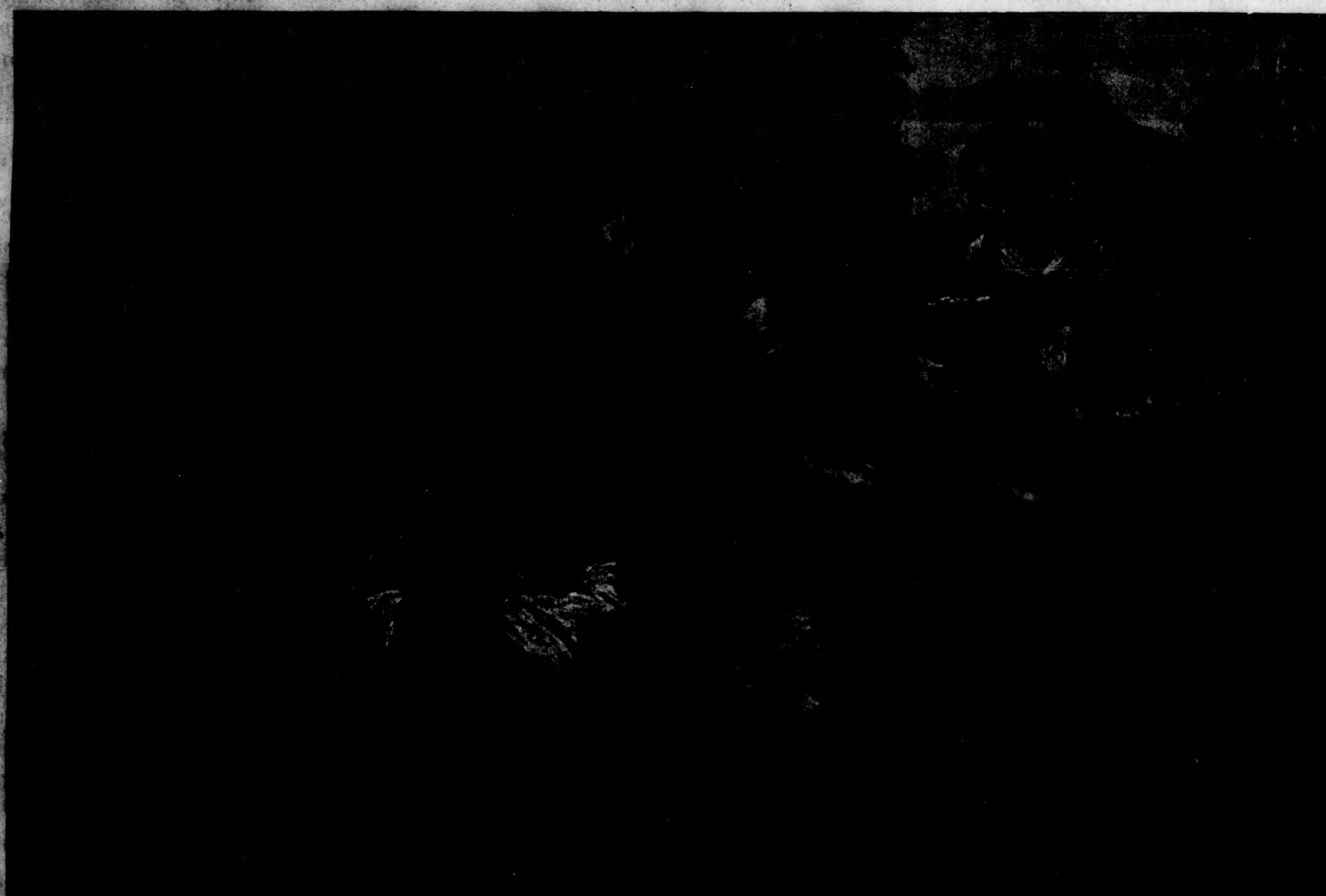
Christi Domini natalem Sanctus Matthaeus paucis enarrat: at S. Lucas fusius describit et singillatim adiuncta tradit. « Factum est autem quum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret (Maria). Et peperit filium suum primogenitum et pannis eum involvit (ἐσπαργάνωσεν) et reclinavit eum in praesepio ».

(1) Cfr. Chauvin, *La sacra infanzia del Cristo.* (Romae edid. Desclée, Lefebvre et Soc., 1905).

Diem itaque et horam Evangelista non scribit; illud unum docet, paulo post Iosephi Mariaeque adventum, Iesum Bethlehem editum. Sed de anni tempore, de mense, de die, de hora diei quamvis ne verbum quidem tradiderit, ea omnia distincte traditio fidelis Ecclesiae custodivit: hieme Iesus natus est, mense Decembri, die vigesimaquinta, hora noctis media. Hac enim die, hac hora ab immemorabili nativitas Domini celebratur. Διαταγαὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων (1), quarum antiquitas secundum aut tertium saltem attingit saeculum, primum ea docent, quibuscum concordes audimus S. Hyppolytum Portuensem, S. Iohannem Chrysosthomum, S. Augustinum, qui vera atque legitima enarrata admittunt, quae proinde aut ipsa Deipara aut quidam ex Apostolis docuit, eoque magis quod tertio Ecclesiae saeculo Augustalis descriptionis Iesu nascente peractae adhuc in tabulariis documenta cuilibet perlegenda superessent.

Sunt vero qui credunt, ut Wieselerius (2), non Decembri mense labente, sed Ianuario ineunte Christum esse natum: idque, insolitum licet videatur, nullius tamen admirationem excitat. Romanis enim atque Hebraeis non eadem erat ratio anni computandi, hiemalemque solstitium, quem Romani Decembri mense scribebant, Ianuario contra mense illi obsignabant. Hos itaque Orientis populi sequuntur, dum Occidentales Romanam computationem tenemus.

(1) Cfr. V, 13.
(2) *Chronologische Synopse der Evangelien.*

Praesepe Domini a Murillo effictum.
(Photographice expresserunt Fr. Alinari, Florentiae).

Nec tamen defuere scriptores qui crederent Iesum hieme nasci nequivisse, quum Bethlehemitici pastores tam rigido tempore pasci in apertum per noctem haud consuescerent (1). Falsum tamen; quamquam enim elatus Bethlehem situs conspicitur, valles quae circum sunt ubertate multa atque miti temperie fruuntur; ita ut urbi nomen datum sit « domus panis ».

Circa nativitatis horam, Lucas indirecte adnotat, quum narrat pastores φυλακὰς τῆς νυκτός tunc agere. Operiebant igitur tenebrae terram quum Iesus venit: « Mystice factum est, – animadvertit Tertullianus – ut Christus nocte nasceretur lux veritatis futurus ignorantiae tenebris ». Sed in libro *Sapientiae* melius hora describitur: noctem sanctam medio in curriculo esse, quum Verbum in terram descendit (2).

Traditio autem sequitur narrans animantia duo, bovem et asinum, Iesu ad stabulum adfuisse. Antiquissimae murales picturae in coemeteriis ad Christum natum belluas exhibent, nec si aliquando absunt parentes Ioseph et Maria, unquam iumenta desiderantur. Ecclesiae Patres multi rem confirmant scriptis: Hieronymus, Chrysologus, Paulinus, Prudentius, Nazianzenus, Origenes; Ecclesia itaque in sacra nocte concinit: « O magnum mysterium et admirabile

(1) Cfr. Cumming, *Sabbath evening Readings on St. Luke.*
(2) *Sap.*, XVIII, 14.

Ex Vergilio exempla secernimus. Ecce nauticum certamen: naviculae concurrunt quatuor: *Pristim* Mnestheus regit, *Chimeram* Gyas, *Centaurum* Sergestus, *Scillam* Cloanthus. Quercus quae longe in scopulo eminet meta est currentibus. Tuba canit; naviculae vela solvunt. Gyas primus procedit, eum sequitur Cloanthus; postremi Mnestheus Sergestusque veniunt. Dum eunt optime omnia, nulla ira est. At iam meta apparet: Gyas iubet tunc Menoetem gubernatorem navis scopulo quam arctissime adhaerere, et cursum vertere; at ille timens ne in syrtim incidat, latiorem orbem describit. Eo modo Cloanthus eius inter navem et scopulum sese immittit et primus evadit. Gyae

Tum vero exarsit iuveni dolor ossibus ingens:
Nec lacrymis caruere genae, segnemque Menoetem,
Oblitus decorisque sui sociumque salutis,
In mare precipitem puppi deturbat ab alta.

Hunc furoris impetum insanum spectant omnes, at quasi ludicrum habent, neque horret quisquam; quinimo

Illum et labentem Teucri et risere natantem
Et salsos rident removentem pectore fluctus (1).

Ululatus ille atque lacrymae, reliqua etsi praetereas quae in certamine contigerunt, atque contendentium minae, et Gyas furens et Aeneas Teucrique, qui tranquillis oculis quasi ludi partem talia vident, mehercule parum laudanda videntur. Dominatores sui minime apparent iuvenes, qui tam vehementi ira concitantur, neque leges unquam didicisse, quibus certamina regi decet, patetque eos ad victoriam per fas et nefas tendere, qui dedecore accepto tantum fletum effundunt.

Mox pedibus certamen succedit, dum humanitatis leges omnes et documenta spreta et conculcata videmus. Nisus, Salius, Euryalus, Helymus aliique concurrunt. Praecurrit omnibus Nisus; at quum prope metam attingit, sanguine taurorum qui paulo ante caesi fuerant humi labitur. Lapsus tamen Salii sequentis crura comprehendit et agit in terram, eaque fraude Euryalo, dilectissimo amico, qui tertius erat, favet, qui reapse metam primus arripit.

Insolitus tunc fit tumultus. Clamat Salius medio in circo atque reddi sibi praemium rogat, fraude ademptum. Euryalus, qui per amici insidias vicit, deflet, amittendi praemium metu; clamant ceteri Deosque obtestantur. Quid vero Teucri tantam spectantes audaciam; quid pius dux?

Tum pater Aeneas: Vestra, inquit, munera vobis
Certa manent, pueri, et palmam movet ordine nemo:
Me liceat casus miserari insontis amici.

Sic fatus – quae profecto contra omnem iustitiam sunt, atque omne aequitatis praeceptum aspernantur – rem quodammodo restituere contendit, et:

.....tergum Gaetuli immane leonis
Dat Salio, villis onerosum atque unguibus aureis.

Quid vero? Num contenti omnes sunt? Equidem frandolentus ille Nisus, – quis credat? –, in medium profert pedem atque praemium fraudis expostulat:

.... Si tanta, inquit, sunt praemia victis,
Et te lapsorum miseret, quae munera Niso
Digna dabis? primam mercis qui laude coronam.....

(1) *Aen.*, V, 114 et seqq.

Et pater Aeneas illi quoque arridens satisfecit, iussitque clipeum efferri egregia arte insculptum, eique donat (1). Haec profecto nunquam in hodierno certamine absque poena admitterentur, atque palam ostendunt aequitatem et virtutem nauci esse apud veteres aestimatam.

De pugna Daretem inter et Entellum similia dicenda sunt, quorum iactantia magna, vanitas ridicula, multa crudelitas apparent. Haec nostris pugilibus omni cura abiiciuntur, ita plane ut gymnica certamina ad quae pueri exercentur eorum dum membris prosunt, virtutem quoque confirment, docentes eos operari et agere in negotiis et studiis virili animo et forti debere, ita ut virtute et constantia vincere in vita quoque vivenda addiscant et horrere fraudem et insidias. Huiusmodi sunt morum emendationes, quas hisce ex ludis assequi iuvat.

(1) *Aen.*, V, 286 et seqq.

EX SS. CONGREGATIONIBUS ROMANIS

SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE.

Ex Congregatione Consistoriali:

Territorium Wackelbeckerfeld loci vulgo Altenessem nuncupati in Borussico regno a Coloniensi Archiepiscopali ecclesia seiungitur et paroeciae loci Horst Emscher dioecesis Monasteriensis aggregatur. Ad bono fidelium consulendum documenta omnia ecclesiastica, quae vel fideles vel loca in eodem territorio exsistentia respiciunt a Cancellaria Metropolitanae Coloniensis ecclesiae extrahentur et Cancellariae Monasteriensis ecclesiae tradentur in eadem in posterum diligentissime servanda. (Ex decr. d. V mens. Maii an. MDCCCCV).

— Canonicis ecclesiae Calaguritanae indulgetur ut intra limites Calaguritanae dioecesis vestem talarem nigram cum oris, globulis, collari et caligis coloris violacei licite ac valide gestare possint et valeant, itemque in pileo et bireto flocculum viridis coloris, servatis Apostolicis Constitutionibus, ritualibus dispositionibus aliisque de iure servandis, in contrarium facientibus. (Ex decr. d. XV mens. Maii an. MDCCCCV).

Ex Congregatione Episcoporum et Regularium:

Dilata professione solemni post Capituli votum Superior non tenetur iterum exquirere votum Capituli, quum tempus advenerit admittendi candidatum ad professionem solemnem. (Ex decr. pro Ord. S. Benedicti d. XVIII mens. Augusti, an. M DCCCC V).

Ex Congregatione Sacrorum Rituum, Indulgentiarum et Sacrarum Relliquiarum:

Festum B. Ioannis M. Vianney, Confessoris, die IV mens. Augusti recoletur in universa Bellicen. dioecesi, sub ritu duplici maiori et Officio ac Missa propriis, servatis Rubricis. (Ex decr. d. XII mens. Apr. an. M DCCCC V).

— Officium cum Missa ab Ordine Eremitarum S. Augustini die XIII mens. februarii festo B. Confessoris Stephani Bellesini sub ritu duplici maiori persolvetur fixe translato in diem XXI eiusd. mensis Officio S. Titi Episcopi Confessoris. (Ex decr. die XII mens. Apr. an. M DCCCC V).

— Confirmatur cultus ab immemorabili tempore præstitus V. S. D. Christophoro a Romandiola Ord. Min. S Francisci Beato et Sancto nuncupato. (Ex decr. d. XII mens. Apr. an. M DCCCC V).

— Festum BB. Martyrum Agathangeli et Cassiani Ord. Min. Capuccinorum pro ipsa Capulatorum familia quotannis agetur die VII mens. Augusti sub ritu duplici maiori cum Officio et Missa de communi plurimorum Martyrum, verum cum Orationibus in Missa et Lectionibus II Nocturni propriis, nec non per elogium Martyrologio Ordinis inserendum, servatis Rubricis. (Ex. decr. d. XXIII mens. Iulii an. M DCCCC V).

— De specialissima gratia nunquam in exemplum afferenda singulis sacerdotibus Cleric. Reg. Ministrantium Infirmis conceditur facultas in altari portatili Missam celebrandi in publicis Nosocomiis aliisque piis locis vulgo *Lazzaretti* nuncupatis, nec non in domibus, uti aiunt, *Case di salute*. quoadusque ibidem commorentur. Pro aegrotantium autem privatis domibus potestas fit tum supremo Moderatori, tum singulis pro tempore Praefectis unicuique Provinciae CG. RR. memoratae Congregationis ut pro suo quisque prudenti arbitrio et conscientia, praevio tamen Ordinarii loci consensu, permittat Missae sacrificium in altari portatili celebrari, dummodo loci decentiae, meliori quo fieri possit modo, provideatur. (Ex decr. d. XXVI mens. Iul. an. M DCCCC V).

— Festum B. Gasparis del Bufalo in Urbe eiusque districtu statuitur die XXIII mens. Iunii cum Officio et Missa propriis, sub ritu duplici minori, servatis Rubricis. (Ex decr. d. IV mens. Augusti an. M DCCCC V).

— Adolescentibus confessis et ad mentem Summi Pontificis pie orantibus, die quo primum S. Synaxim celebraverint indulgentia plenaria conceditur. Eadem eorumdem adolescentium consanguineis ad tertium usque gradum, piis caeremoniis primae Communionis adstantibus, si pariter Sacramentali Confessione rite abluti sacram Synaxim susceperint et uti supra oraverint. Septem vero annorum totidemque quadragenarum Christifidelibus, qui corde saltem contrito eisdem caeremoniis interfuerint. (Ex decr. d. XII mens, Iulii an. M DCCCC V).

— Editio typica librorum Gregoriani cantus a Commissione Pontificia paranda ita servari mandatur, ut in posterum melodiae gregorianae in futuris huiusmodi librorum editionibus contentae, praedictae typicae editioni, nihil prorsus addito, dempto vel mutato, adamussim sint conformandae, etiamsi agatur de excerptis ex libris iisdem. Nulli tamen fas erit librorum cantus gregoriani sic restituti in totum vel ex parte editionem suscipere aut evulgare, nisi prius a S. Sede facultatem obtinuerit, normis servatis et instructionibus S. R. C. Est denique Sanctissimi desiderium quod ubique locorum Ordinarii curent ut quilibet libri huc usque editi cantum liturgicum referentes, etiamsi quocumque pontificio privilegio muniti, aut quavis approbatione commendati, sensim sine sensu, quamprimum tamen, ab ecclesiis etiam Regularium romanum ritum sectantibus amoveantur, ita ut libri liturgici gregorianos concentus continentes ii tantummodo adhibeantur, qui, iuxta normas supra dictas compositi, huic typicae editioni plane fuerint conformes. (Ex decr. d. XIV mens. Augusti an. M DCCCC V).

Ex Commissione Biblica:

Proposito sequenti dubito Consilium Pontificium pro studiis de re biblica provehendis respondendum censuit, prout sequitur.

Dubium: Utrum admitti possit tamquam principium rectae exegeseos sententia quae tenet S. Scripturae libros, qui pro historicis habentur, sive totaliter, sive ex parte, non historiam proprie dictam et obiective veram quandoque narrare, sed speciem tantum historiae prae se ferre ad aliquid significandum a proprie litterali seu historica verborum significatione alienum?

Resp.: Negative, excepto tamen casu, non facile nec temere admittendo, in quo, Ecclesiae sensu non refragante, eiusque salvo iudicio, solidis argumentis probetur hagiographum voluisse non veram et proprie dictam historiam tradere, sed, sub specie et forma historiae, parabolam, allegoriam, vel sensum aliquem a proprie litterali seu historica verborum significatione remotum proponere.

Die autem XXIII mens. Iunii a. c. in audientia ambobus rmis Consultoribus ab actis benigne concessa, Sanctissimus praedictum responsum ratum habuit ac publici iuris fieri mandavit.

Amoris ergo carmina
Tibi sonabunt: Te, Puer,
En ardeo ». — Sed intulit
Haec una somnum vocula.

« Te flamma, Iesu, pectoris!
Te suavitas... ».

Sub hisce Pastores recedunt canticis
Ovile versus; ast amore perciti,
Ad alma Iesu mox remigrant limina;
Visunt, revisunt impigri
Et osculantur melleum,
Apes ut alvear solent, praesepium.

Solus fremebat, inter haec communia,
Quae Christus ortus excitârat, gaudia,
Avernus, aut si forte quis mortalium
Herodis esset aemulus:
Solem rapaces scilicet
Odêre fures, horridaeque noctuae.

Heu! lucis osor ac malus tenebrio
Et ipse vixi: quod tamen me poenitet;
Nec obstinatâ mente sum: cunabulis
Placet decori Iesuli
Adesse nunc, ut cernuus
Adest asellus, cernuusque buculus.

Sol dive Iesu! squalidam caliginem
Depelle tu meam; resolve frigora,
Quibus rigesco. Sub tuis splendoribus
Pix atra, digna Tartaro,
Repente candet, siderum
Ut aemuletur, gemma, pulchritudinem.

Quid est, Puelle, flere te quod audiam?
Te flere cogit fletus a me tamdiu
Omissus improbo. Sed o quam lugeo
Vitam peractam! Pridie
Quam te, scelestus, laederem,
Cur innocentem prompta Mors non sustulit?

Binis, dolendo, iam liquescam fontibus,
Labes ut eluam maligni pectoris;
Voloque, fletus ut tenellos irriget
Pedes Puelli, et algidos
Tepente lymphâ mulceat,
Donec serenus: « Iam peperci » dixerit.

O me beatum! quo die suavissimum
Illud sonare « Iam peperci » sensero;
Hoc tu, Maria, dulce verbum Filio,
Sequestra mitis, elice;
Nec sperne sontem, sontium
Quae Mater es, salusque certa supplicum.

F. X. Reuss.

GEOGRAPHICAE NOTAE

Suetiorum mores.

« Quum aquas a terris Deus seiunxit Suetiae oblitus est ». Haec iocose Suetiorum populus saepe iterat, quum suam terram contemplatur; terra enim cum aquis ita per Suetiam omnem permixta est, ut Stokolma urbs caput quasi novae Venetiae appareat, multis conflata insulis, multis pontibus connexis, quae omnia insolitum adspectum praeseferunt.

Regionis ambitus Galliam paene aemulatur; sed populi multitudo Lutetiensem populum nec duplicat. Terrae plerumque variae, palustres, steriles, aër frigidus, diuturnus hiems ut cultus agrorum perarduus fiat; industres vero opes aptae populo et ipsius omnino propriae florescunt. Quum viatores Stockolmam petunt vix quatuor urbes longum per iter vident, neque ex eis una est, quae quinquaginta hominum millia collegerit.

Has circa urbes, quae tamen augentur in dies, lata sunt arva patriciorum gentibus antiquitus addicta, quae ibi suis in praedis vivunt, quae illis regales leges tutantur ne veneant, neve dividantur prohibentes.

Ad maris litus vel ad lacus ripam erectae urbes similem omnes faciem habent, mundam eam quidem et lustratam undique. In viis nullae sordes, non pannosi aut foedi pueri, non mercatores importuni, non diariorum queruli venditores; sed omnes graves, silentes, humani. Ordinem atque compositionem tantam virtute animorum magis quam legum vi et imperio esse servata patet: ac beatitudinem omnium quamdam circa se regnare peregrini admirantur.

Sueticus populus plerumque gravis, parcus verborum et lentus: res publica autem unam tantum mentem habere vulgo dicitur, ut civium omnium felicitatem augeat; leges enim civium acta non minutatim regunt, sed singulorum libertatem late protuentur. Itaque rara iudicia atque brevia admodum, quibus perraro privati utuntur. Qui neque patronis neque cancellariis magnam partem relinquunt, sed sponsiones datas servant fideliter, neque proximo nocere contendunt.

Conscientia singulorum negotia omnia moderatur, neque ulla pugna de negociis augendis exoritur. Quodsi dissensio exsurgit, ad arbitros utraque pars confugit, qui rem aequitate duce facile componunt.

Probitas vero omnibus ordinibus communis est: rari fures, homicidae rarissimi, vigilesque urbani haud multa cavenda habent.

In publicis vehibus non a custodibus tesserae venumdantur, sed dum quisque ascendit currum suum obolum in gazophilacium immittit. In theatris patent capsariae aulae ubi vestes reponuntur, nec quisquam alterius sibi penulam aut baculum surripit, quamvis nulli custodes adsint.

Mutua haec fides pacem servat ubique, quia singuli proximum se habere putant, non hostem, verum amicum et adiutorem. Generalis inde quies atque securitas et beatitas, cui omnes invident.

Quodsi medendum publico vitio sit, concordi animo id omnes cavent, ut quum contra ferventes potus lata lex est de publica valetudine, quae rigide custoditur atque detrimenta corporum abigit omnino, simulque vetat ne puerulis aut adulescentulis tabaci fistulae aut fragmenta veneant; quae omnia ad unguem adimplentur!

Vectigalia levissima ibi, ut nullibi terrarum, beatum civem faciunt, qui vix parvum obolum magnis pro divitiis reipublicae solvit. Commercia vero industresque res nulli tributo obruuntur pariterque equi, vehes, atque lusoriae tabulae pilares; sed canes tantum tributo tenentur. Nulla personarum, nulla artium liberalium, nulla pactionum vectigalia sunt.

Inde efficitur ut in Suetia omni sive in urbibus sive in agris nullus pauper inveniatur vel egenus. Etsi autem terrarum ubertas pauca sit et aër rigidus, vita civium plerumque facilis discurrit atque humanissime, cuius omnia opera uno tantum proximorum studio moventur.

Ruri oppida sunt, ubi gentes vivunt more antiquissimo, quae *gard* appellant: ibi quum quis moratus fuerit, populi cultum et habitus omnino noverit. Quae quidem oppida longe plerumque distant ab urbe; sed agricolae omnes, quae late circum pascua colunt, ibi centrum habent. Latissime patent enim circum agri, ubi et lacus inveniuntur et silvae, et palustria loca; sed arva quoque, quae assiduo cultu, hordeum, gramina, tubera parant. Sunt autem agri minime venales, ita ut fructum afferant semper uberrimum.

Agricolas suos omnes dominus non modo gubernat, sed fovet et custodit. Domus ipse parat suis sumptibus plerasque ligneas, arboreis truncis ac petris aedificatas. Pecudes publica auctoritas sedulo lustrat, quia ex eis maximum lucrum gentis efficitur. Ne igitur morbis laborent publice cavetur, bovesque singulos suas oportet habere tabellas de genere suo et valetudine narrantes. Lac autem et caseum, quorum maximum est cum Anglis commercium, plurima cautela lustrantur: stabula quater in die mundantur, et quotannis purificantur.

Sua arva plerumque ipse dominus excolit, eiusque circa domum servi sunt, agricolae, fabri, quos etsi tenui salario, paternis tamen studiis ille curat. Servi autem multi, eorumque merces non tam pecunia quam cibo vestibusque solvitur, emeritisque stipendiis numismata quoque donantur, quae laeti illi circumferunt in tunicis. Dominus autem non modo victum praebere, sed etiam documenta et exempla tenetur tradere familiaribus, ipsisque scholam parare, ubi et legere et scribere et artem exercere suam pueri discant.

Haec de Suetiorum moribus dicere habui, ut innotescat facile quomodo, non odio aut bellico furore, sed quieto animo tulerint Norvegos a suo regno secessisse, et suum iuxta beneplacitum novam rempublicam constituisse.

DE GYMNICIS LUDIS APUD VETERES.

Laudatores temporis acti, qui, praesertim corporum vires, longe meliores fuisse apud veteres quam apud nostros aequales queruntur, nimis parum mores considerant, quibus ludi illi regerentur; qui, si hodie quoque in circo aut in palaestra adhiberentur, omnium indignationem in sese concitarent.

Pueros magistri docent ubique, atque exempla confirmant non fraude aut pecunia comparandam esse victoriam, sed constantia et virtute: adversam vero fortunam non taedio aut dolore, sed virili animo sustinendam esse. Vitam enim tolerare potius quam abiicere, optime facere melius quam ditari nostrum finis sit oportet, ut sapientia monet.

Atqui si cum antiquis ludis comparationem instituamus, aperte patebit quo quidem animo ea certamina maiores nostri inirent.

ginti millia hominum in campo aderant: Togo imperator orationem recitavit, quae ita adstantium commovit animos, ut singultus ploratusque undique exaudirentur; ipse orator, belli vices summatim memorans, a lacrimis vix temperavit.

⚜

Nos autem, debitum honoris tributum strenuis illis militibus minime negantes, alio convertimus oculos, ut, quemadmodum heu! assuevimus, infausta nova recolamus. Sunt praesertim ex mala aëris temperie damna, quae hinc maritimas hinc terrestres iacturas pararunt.

Scordia lacus, Boiana, Drina, Kirique flumina ex alveo exeunt, oppida triginta aquis implent, animalia obruunt, neque hominibus parcunt; Kayo-shima, in Iaponiensibus aquis, iratis fluctibus piscatores centum et ultra absumuntur; ex aëris denique motu Oklahoma Septemtrionalis Americae foederata civitas talia patitur damna, ut Montainview urbem omnino eversam conspiciat.

⚜

Nec una haec infortunia memoratu digna: en vapore acta navis Anglorum *Hilda*, Southampton profecta, quae in scopulum incidit atque disrumpitur: ex viatoribus quinque vix hospites evadunt, dum centum atque viginti et tres undis hauriuntur. In Genuensi autem litore pyroscapha, cui a Maria Theresia nomen, falso itinere in naviculam regiae navis *Garibaldi* occurrit, evertit, nautasque tanto impetu in mare proicit ut, satis licet peritis, impossibile evadat natando salutem quaerere: itaque inter naufragos duces classis duo misere vita functi lugentur.

⚜

Haud insuper praeterire possumus quae Vulcani rabies comparavit. Leodii, ob opificis cuiusdam imprudentiam, officina ad collustrans illud fluidum conficiendum, quod vulgo *gas* nuncupant, inceditur: fit fragor immensus civiumque metus quid necopinati acciderit incerti; at brevi flammae vera patefaciunt, quum moesto comitatu ad nosocomia calamitatis victimae deducuntur, quarum duae vitam misere amittunt.

Aliud incendium Lutetiae Parisiorum exarsit: ibi vero non homines sed libri igne combusti. Ad decies centena millia libellarum damna faciunt, quae officina illa Fayard in discrimine amisit; verum num id humanae unius vitae pretium erit aequandum? Quot enim in illis voluminibus ineptiae?

⚜

Haec mecum ipse reputans, o lectores, eo argumentando perveni, quo nemo vestrum, puto, unquam crediderit. Annos enim diuturnae meae peregrinationis per orbem enumerans, et non satis firmam quam hoc modo reddidi valetudinem, in hanc sententiam accessi ut munus meum abdicarem, quod tandem nullam humanitati refectionem neque attulerit neque sit allaturum. Quid inde? In solitudinem meam proximo anno me recipiam, indeque, si placuerit, ex iis quae diarii quotidie narrant excerpta, recordatione aliqua digna, *Voci Urbi* tradam.

Valete igitur vos, qui nugas meas singulari humanitate prosequuti estis; valete... et plaudite, si novis rebus favetis; sin minus futuram « rubricam » transiliatis.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI.

Frasario metodico della lingua latina compilato dal prof. PIETRO DE BLASI. Opera premiata dal Ministero della Pubblica Istruzione. — Noti in Sicilia, ex off. Fr. Zammit, 1904 (vol. 2, pag. 1896, ven. lib. 16).

Dolemus quidem his tantum diebus ad nos pervenisse huiusmodi opus magnum, quod cl. Notensis doctor summo studio confecit, iis praesertim qui latinae linguae student accomodatum ac perutile futurum. Abunde enim in latinorum scriptorum campis et consulto metens, id auctor est consequutus, ut non solum textuum intelligentiam iuvaret, sed optimum maxima ex parte commentarium congesserit, unde hauriat necesse sit si quis latine aut loqui aut scribere cupiat. Rei maxime prosunt tum opportuna operis in decem partes divisio, quarum I tempus et actionem respicit; II spatium ac motum: III causas et effectus; IV speciem atque rem; V numerum et mensuram; VI actionis conditiones; VII vitae phases; VIII humana officia ac societatem; IX voluntatem et actionem; X animi agitationes; tum locupletissimi indices, qui investigationis laborem, quamquam in denso volumine, simplicem omnino reddunt. Libri propagationi inter iuvenes praecipue, qui in ludis litterarum versantur, unum pretium obstare nobis visum est; neque auctorem sententiam nostram celavimus, qui pro sua humanitate concedere dignatus est, ut ab ipso librum petentibus, dummodo hi *Vocis Urbis* mentionem faciant, pretium sit lib. 10 in Italia, lib. 12 apud exteras gentes. Nihil itaque restat, quam ut socii ac lectores nostri per se probent haud vanas esse laudes, quas ex animo De Blasio tribuimus, atque commendationes quibus eius opus prosequimur.

I. F.

Lutero e Luteranesimo nel loro primo sviluppo esposti secondo le fonti da ENRICO DENIFLE O. P. — Versione italiana sulla seconda edizione tedesca del Sac. Dott. Prof. Angelo Mercati. — Romae edid. Desclée, Lefebvre et Soc., 1905. (Ven, lib. 7).

Opus celeberrimum ch. p. Denifle, quem docti viri cuiusque gentis et fidei repentino morbo absumptum recens luxerunt, italice redditum, apud nos, critices sub lumine, apprime vulgavit inconstantiam, discrepantes sententias, scurrilitatem, malum in Ecclesiam animum monachi illius, quem in suo gremio Ecclesia ipsa aluerat, educaverat. Itaque librum commendare non dubitamus, iis praesertim qui iuxta veritatem Apostolicae fidei defensionem prosequuntur.

F.

IOANNIS BAPTISTAE PESENTI. **Puerilia.** Sive Carmina graeca, latina, itala. — Accedit πάρεργον. — (Bergomi, ex Instituto Italico de artibus graphicis, MCMV).

Qui ex Instituto Leoniano altioris litteraturae, viginti iam annos in Urbe vigente, prodierunt haud sane spernendi scriptores, alii docendi munus naviter obeunt, alii dignioribus apud S. Sedem funguntur officiis, alii denique, hique numero plures, latentes ignotique, modestiae suae fructum nullum hactenus perceperunt. In his est egregiae spei adolescens, Ioannes Baptista Pesenti, Bergomensis, qui tribus abhinc annis apud memoratum Institutum Leonianum singulari praemio donatus est in litteris latinis, auctusque doctoris diplomate. Eius nomen commentarii nostri lectoribus minime novum remur, ob saepe proposita ab eodem aenigmata, quorum nonnulla in eius librum relata esse gavisi sumus. Auctor sua carmina appellavit *Puerilia*, quibus tamen gloriari queat aetas maturior. In iis carmen, cui titulus *Maius adest*, tresdecim annos natus confecit; cetera non ultra undevicesimum.

Strenuus adolescens, cui plurimum gratulamur, animum ne despondeat, sed colligens flores ingenii doctrinaeque suae copiosiores, pergat et suae et Leoniani Instituti famae consulere.

P. A.

Sant'Ilario per il Rev. P. LARGENT (Traduzione dal francese). Romae edid. Desclée Lefebvre et Soc., 1905. (Ven. lib. 2).

L'infanzia del Cristo secondo le tradizioni Ebraica e Cristiana di COSTANTINO CHAUVIN. — Romae edid. Desclée, Lefebvre et Soc., 1905 (Ven. lib. 0,60).

Le attitudini del Cattolico innanzi alla scienza di GIORGIO L. FONSEGRIVE. — Ibid. — (Ven. lib 0,60).

La formazione dei Vangeli. La questione sinottica e il Vangelo di S. Giovanni del P. T. CALMES. — Ibid. — (Ven. lib. 0,60).

La Messa. Studio filosofico e teologico dell'Abate BRETON. — Ibid. (Ven. lib. 0,60).

San Bonifacio di G. KURTH. (Traduzione dal francese). — Ibid. — (Ven. lib. 2).

AENIGMATA.

I.

Verbi *pars prior* egregie olim facta virorum;
 Priscum aes graium magni ponderis *altera* signat.
Id, si alio ferri iubeas, gestamine gravi,
 Nil metuas, *totum* patet; en vehis absque labore.

S. A.

II.

Utraque totius *pars* sibilat; *utraque* serpit:
Est *totum* sine quo vivere nemo potest.

H. T.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet opus cui titulus:

FABULAE SELECTAE FONTANII
a IOANNE BAPT. GIRAUD latinae redditae,
passim retractatae a FRANCISCO XAV. REUSS.

Aenigmata an. VIII, n. IX proposita his respondent:

1) Particula; Particulo. 2) L-e-o.

Ea rite soluta miserunt:

Petrus Tergestinus. — Collegium Scholarum Piarum *Stellae*. — Ferd. Ferrari, *Guastalla*. — I. Walter, *Neo-Eboraco*. — Renk par, *Davenportu*. — Alois. Cappelli, *Senis*. — Am. Robert, *Marieville in Canada*. — Vinc. Starace, *Neapoli*. — F. Arnori, *Mediolano*. — G. Vallas, *Corduba*. — I. A. Oudemans, *Traiecto ad Rhenum*. — Ric. Brondel, *Brugis*. — D. de Provost, *Briocen*. — Ios. Baldus, *Faventia*. — Car. Stegmuller, *Sabaria*. — Iac. Ortiz, *Morelia*. — G. Lamental, *Parisiis*. — Art. Torregiani, *Recineto*. — I. Guerra, *Aletio*. — St. Krapwoski, *Moscovia*.

Sortitus est praemium

RICHARDUS BRONDEL,

ad quem missum est VINCENTII LANFRANCHI opus, cui titulus:

DE AENEIDE CUM FRUCTU LEGENDA ACROASIS.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina *Pacis*, Phil. Cuggiani.

DIARIUM VATICANUM.

(Die XXI mens. Oct. — d. XX mens. Nov. MDCCCCV).

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros, qui sui cuiusque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: De Leininghen comes; peregrinorum manus e dioecesi Monasteriensi; pueri ex Calabro terrae motu parentibus orbati, cura Letitiae e Sabaudorum gente collecti atque a nobilibus matronis Amalia Cappello, Gabriela de Rege una cum reverendis presbyteris e Salesiana familia Gusmano et Garneri coram adducti; Aemilius Wetterlé sacerdos, publici Germanici cœtus legatus; De Tovar marchio, Hispanorum apud Apostolicam Sedem legatus; D'Erp dynasta, Belgarum apud Pontificem administer; Nicolaus Szecsen de Temerin comes, Austrorum Hungarorumque legatus apud Apostolicam Sedem; Maria Theresia Ledochowscka comitissa, rectrix Soc. a S. Pietro Claver; P. Riordan, Collegii Hibernorum de Urbe rector nuper creatus; Albertus Blancas doctor, negotiorum Argentinae reipublicae gestor apud Apostolicam Sedem; Andreas Morrisey ex intimis Pontificis cubiculariis, rector athenaei Nostrae Dominae de Indiana, in civitatibus foederatis Americae septemptrionalis; Hispanorum collegii de Urbe alumni cum episcopis suis, qui Romam, « ad Apostolorum limina » convenerunt; Melitensium equitum Magister generalis.

Pontificiae electiones.

— Rmus d. Iosephus Aversa, alter a Secretis Congregationis Negotiorum Ecclesiasticorum extra ordinem, in Cubanam insulam speciali munere mittitur.

— Vicarius apostolicus Chen-Si provinciae septemtrionalis dicitur R. p. Anastasius Götte Ord. Min. S. Francisci, qui ad rem episcopus titularis creatur.

— R. d. Iosephus Vincenzi, rector collegii episcopalis Thinen., inter cubicularios intimos P. M. adlegitur.

ANNALES.

Russicae res.

Res, quae in Russorum civitate peraguntur, praeter ceteras totius orbis mentes ad se trahunt. Opificum ab artibus ex iisque publicis ferriviis defectiones, ac tumultus qui inde exorti sunt, severae gubernatorum cohibitionis causa fuere, quae dum exercetur, Caesaris edictum populo vulgatur liberales reformationes concedens diu invocatas, atque Witte comiti, administrorum praesidi electo, committens ut eas exequutioni mandet. Crederes Caesareum consilium ad pacem restituendam valuisse; res vero contra cessit; hinc enim qui antiquo regimini favent, sperantes fore ut per rebelliones Caesaris unius dominium ex rerum necessitate iterum surgeret, plebis animos solicitare non destiterunt; hinc socialistarum factio, falso victoriae visu decepta, magis magisque evertendis rebus studuit, nec a facinoribus quidem abstinuit, quum seditiosis venia concessa est. In milites maxima corruptela tentata, qui Cronstadii atque Wladivostokii ne illiciarentur haud satis caverunt, dum Moscoviae, in Polonia, in Caucasica regione Hebraeos praesertim sordes oppressit. Omnium itaque difficultatum plena Witte supremi administri conditio apparet, qui nimis pro factione sua petentium, quamquam virorum clarissimorum, operam recusare coactus est, ut administrorum collegium componeret.

Austrorum motus.

Hungarica de universorum suffragii iure quaestio late agitata, in Austrorum civitatem repercussa, hanc etiam perturbare coepit; unde occasione arrepta « czechi » Praga in urbe veterem invidiam in Teutones effuderunt, horum possessiones depopulantes ignique tradentes, ita ut civitatis rebus praepositis non solum vim vi cohibere oportuerit, sed ad ultimam illam rationem usque recurrere, qua urbs veluti obsidione cincta haberetur, et militum tribunalibus indicandorum civium ius tribueretur.

Novum Norvegorum regnum.

Scatinaviae divisio iam facta est; Oscarius Caesar Norvego regno recusans, quod sui iuris est declaratum, nomen assumpsit « Suetiae, Gothorum Vendorumque rex »; Norvegi autem postquam populi scito singulari pro regno suo potestati assenserunt patrum legatorumque popularium auctoritate et consilio temperatae, Carolum, Danum principem, sibi regem elegerunt, eique legationem misere, qui, avo suo Christiano Danorum rege consentiente, oblatum ultro munus non recusavit, seque cum uxore Maud, ex regali Anglorum gente, paratum praebuit ad vitam novae patriae felicitati consumendam. Dum scribimus ipse petit Norvegiam, salutationibus faustisque auspicibus eum prosequentibus.

Regalia itinera.

Qui praeteriit mensis regalibus visitationibus memorabilis evadet. Loubet, Gallicae reipublicae praeses, ut salutationem Alfonso Iberorum regi redderet Madritum petiit, ac deinde Olysipponem Carolum Lusitanorum regem invisit qui, sua vice, nunc Parisios tenet. Berolini Guilelmus magnis amicitiae signis accipit primum Georgium Graecorum regem, ac deinde Alfonsum Hispanorum, qui deinde Franciscum Iosephum Vindobonae convenit, ubi memoriae non modo veteris consuetudinis, sed affinitatis quoque inter sollemnia renovantur. Interim Georgius Londinum procedit ab Eduardo rege summa comitate hospes admissus; quae quidem omnia immutatam pacem inter Europae gentes confirmant.

Turcarum pervicacia.

Quibus sane minime congruit Turcici gubernii pervicacia; nam consilio insistens legatos ab exteris gentibus electos ad pecuniariam rem in Macedonia cognoscendam minime admittendi, ita earum animos incitavit, ut simul iam convenerint Constantinopolitano in portu, bellicarum navium suarum iactatione, mentem suam impavidam significare. Sperandum est tali argumento Turcas victas manus daturos.

Mauritana quaestio.

In Mauritania paulo ulterius ac feliciter processum est: Imperator enim tum Germanorum, tum Gallorum administro patefecit se rata habere proposita circa omnium gentium conventum de Mauritanis rebus Algesiras in urbe habendum; ac simul auctoritatem suam interposuit ut Angli duo, quos Angueras tribus captivos reddiderat, in libertatem vindicarentur. Quies itaque tandem aliquando in regione illa, quamquam pro tempore, restituta videtur.

PUBLICI PER ORBEM COETUS

LEGIBUS FERENDIS.

In **Bavaria** rogatae leges et de ferriviis redimendis et de navali classi augenda.

In **Borussia** foederatum quod nuncupant consilium ratam habet legem qua novum tabaco vectigal imponitur, publicorumque signorum pretium augetur. Schönstedt, iustitiae tradendae praefecto, ob longam aetatem officium abdicanti, Beseler iuris peritus sufficitur.

In **Gallia** contra administros graviter obiurgatum, praecipue ob rationem de operariorum a publicis operibus desertione habitam; sed tamen Rovierii oratio collegas servavit, quamquam Berteaux, bellicae rei praepositus, suffragium « nationalistarum » spernens, officio se deinde abdicavit. Hac de re Etienne, internis rebus praefectus, bellicis addicitur; Dubief a commercii negotiis ad interna regenda transfertur, Trouillot denique ad commercia ipsa moderanda delegatur.

In **Helvetia** generalia comitia habita.

In **Hispania**, administrorum collegio a munere recedente, novum suffectum, cui Montero Rios praeest.

In **Suetia** Wachtmeister administrorum praeses cum collegis suis, diviso regno, officium dereliquerunt. Eius munus Staaf doctor assumpsit.

PER ORBEM.

IUVAT imprimis **fausta** hodie recolere; quarum rerum praebent argumentum, tum quae Riese, in oppido Venetae Italicae regionis, contigerunt, ob erectam in foro hermam Pii X summi Pontificis, eiusdem oppidi civis, tum quae Genuensi in urbe celebrata sunt, ad nova portus, atque ipsius grandioris, opera inauguguranda. Illuc enim convenerunt Ecclesiae Venetarumque civitatum praesules; huc ipse rex regalisque foemina, qui solemnibus ab archiepiscopo actis adfuere, ominaque protulerunt de commerciis ab Italis cum exteris gentibus amplificandis.

Generis alterius in **Iaponia erectum** est **monumentum**; aram dico, in qua ossa militum in recenti bello interemptorum reconderentur. Quum moesta illa coeremonia acta est, ad vi-

Anni 9-10